

E. O. / Brocki, Zygmunt

Z dziejów placówek PAN i ośrodków naukowych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/2, 325-326

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

trycznego, nie zaniedbuje jednak omówienia osiągnięć inżynierów i uczonych różnych krajów aż do lat ostatnich. Końcowy rozdział pracy poświęcony jest zadaniom, jakie będą stały przed spawaniem elektrycznym w ciągu najbliższego dwudziestolecia.

E. O.

Z CZASOPISM

Z DZIEJÓW PLACÓWEK PAN I OŚRODKÓW NAUKOWYCH

„Nauka Polska” prowadzi stały dział *Z prac placówek PAN i ośrodków naukowych*¹. Zamieszczane w tym dziale artykuły sprawozdawcze zawierają w wielu wypadkach oprócz informacji o dzisiejszej organizacji i kierunkach pracy oraz o najnowszych osiągnięciach placówek naukowych również materiał do ich dziejów.

Tak więc w nrze 1/1963 prof. Stanisław Lorentz w artykule *Muzeum Narodowe w Warszawie jako placówka naukowa* kreśli rozwój zainteresowań naukowych muzeów polskich, pokazując na tym tle anachronizm stanowiska pierwszego kierownika Muzeum Narodowego (do 1935 r.), które programowo odzęgnywało się od prac naukowych. W tymże numerze prof. Bronisław Biliński omawia dzieje Stacji Naukowej PAN w Rzymie od chwili rozpoczęcia w 1886 r. prac przez Expedito Romana Akademii Umiejętności.

W numerze 2/1963 dr Andrzej Ropelewski publikuje artykuł *Czterdzieści lat polskich badań w dziedzinie rybołówstwa morskiego*, omawiający prace Morskiego Laboratorium Rybackiego działającego w Helu w latach 1923—1932, Stacji Morskiej w Helu (lata 1932—1939) oraz Morskiego Laboratorium Rybackiego, uruchomionego w Gdyni w 1945 r. i włączonego w 1949 r. do Morskiego Instytutu Rybackiego.

W numerze 3/1963 prof. Włodzimierz Niemierko poświęca część wstępną artykułu o Instytucie Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego zarysowi dziejów tej powstałej zaraz po I wojnie światowej placówki; prof. Julian Lambor, pisząc o Państwowym Instytucie Hydrologiczno-Meteorologicznym rozpoczyna przegląd historyczny od roku 1655, kiedy w Warszawie rozpoczęto jako w jednym z pierwszych miast europejskich regularne obserwacje meteorologiczne, a prof. Witold Wierzbicki w artykule *Powstanie i rozwój Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej* nawiązuje do prac uczonych polskich z przełomu wieków XIX i XX oraz do działalności założonego w 1921 r. na Politechnice Warszawskiej Warszawskiego Towarzystwa Politechnicznego. Również prof. Jan Reychman rozpoczyna w nrze 4/1963 artykuł o Polskim Towarzystwie Orientalistycznym od zarysu dziejów tego powstałego w 1922 r. towarzystwa.

Choć informacje historyczne podawane w artykułach tego działu „Nauki Polskiej” są przeważnie zwięzłe, stanowią one dla historyka nauki polskiej XX wieku ważny materiał.

E. O.

We wspomnianym wyżej artykule o Państwowym Instytucie Hydrologiczno-Meteorologicznym zabawnym nieporozumieniem jest podpis pod fotografią budynku Oddziału PIHM w Gdyni, głoszący, że przedstawia ona „gmach PIHM na Biełanach”.

¹ W dziale tym w nrze 6/1962 ukazało się sprawozdanie *Z prac Zakładu Historii Nauki i Techniki* omówione w notatce W „Nauce Polskiej” o historii nauki w nrze 3/1963 w „Kwartalniku”.

Budynek Oddziału PIHM w Gdyni (do niedawna Zakładu Oceanografii PIHM, a przed wojną — Oddziału Morskiego PITM), popularnie zwany Obserwatorium Morskim, stanowi jedną z najbardziej charakterystycznych sylwetek w panoramie miasta od strony morza, a w przedwojennej Gdyni był też jednym z najpopularniejszych gmachów. Szczególnie charakterystycznie przedstawiał się on wśród pól powstającego miasta, jak to widać choćby na fotografii zamieszczonej w broszurze *La Section de la Marine de l'Institut Météorologique de Pologne à Gdynia*², wydanej z okazji III Konferencji Hydrologicznej Państw Bałtyckich w Warszawie w maju 1930 r. Fotografia w „Nauce Polskiej” jest zdjęciem współczesnym, lecz ujęcie jest identyczne jak w tej broszurze.

Z. Br.

STULECIE URODZIN MAURYCEGO RUDZKIEGO

Dla uczczenia setnej rocznicy urodzin wybitnego polskiego geofizyka „Przegląd Geofizyczny” zamieścił w nrze 1/1962 artykuł *Maurycy Pius Rudzki* zawierający sporo informacji o jego życiu i działalności naukowej poświęconej sejsmologii, astronomii teoretycznej, meteorologii, geodezji i matematyce.

Do artykułu załączono bibliografię prac Rudzkiego składającą się ze 122 pozycji, opracowaną w oparciu o wszystkie dostępne w kraju źródła, oraz bibliografię 32 napisanych przez niego recenzji.

M. S.

ANTONI MAGIER, FIZYK I METEOROLOG WARSZAWSKI

Dnia 2 czerwca 1962 r. minęła dwóchsetna rocznica urodzin Antoniego Magiera (1762—1837). Dla przypomnienia postaci tego zasłużonego warszawianina „Przegląd Geofizyczny” opublikował jego życiorys opracowany przez H. Szwanowską (nr 1/1962).

Antoni Magier, znany jako konstruktor instrumentów fizycznych i meteorologicznych, był również założycielem obserwatorium meteorologicznego, w którym przez 25 lat prowadził systematyczne obserwacje wykorzystywane do opracowań naukowych. Zajmował się także astronomią, jednakże nauki ścisłe nie były jedynym zainteresowaniem Magiera, gdyż znane są też jego publikacje o charakterze historyczno-literackim¹. Ponadto przez długi czas brał czynny udział w życiu społecznym jako radny miasta Warszawy.

M. S.

SETNA ROCZNICA URODZIN FRIDTJOFA NANSENA

Profesor A. Kosiba zamieścił w „Przeglądzie Geofizycznym” (nr 2/1962) małą rozprawkę *Fridtjof Nansen*, której celem było przypomnienie setnej rocznicy jego urodzin.

² Pierwsza strona broszury poświęcona jest rysowi historycznemu morskiej służby meteorologicznej w Polsce (czego brak jest w artykule „Nauki Polskiej”), a więc uruchomieniu odpowiedniej placówki w Gdańsku - Nowym Porcie i przeniesieniu jej w roku 1927 do Gdyni.

¹ Por. Antoni Magier, *Estetyka miasta stołecznego Warszawy*. Wrocław—Warszawa—Kraków 1963.